

Međunarodni dan biodiverziteta - Rešenja za oporavak i razvoj su u prirodi

Jedan od najznačajnijih ekoloških datuma, 22. maj, Međunarodni dan biodiverziteta, međunarodna zajednica obeležava u vremenu kada čovečanstvo traži rešenja za izlazak i ublažavanje posledica globalne krize koja potresa svet usled pandemije koronavirusa, i kada postaje sve očiglednije da su priroda i ravnoteža u prirodi osnova održivog opstanka svog živog sveta na planeti, uključujući čoveka, kaže se, između ostalog u saopštenju Ministarstva zaštite životne sredine, povodom ovog značajnog ekološkog datuma.

Okolnosti i posledice pandemije ukazuju da biodiverzitet, koji podrazumeva brojnost vrsta, ekosistema i gena i oličava bogastvo prirode, jeste temelj očuvanja dobrobiti čovečanstva i života kakvog danas poznajemo, a život čoveka usaglašen sa prirodom i njenim bogatstvima jedini mogući put razvoja.

Dok se svet oporavlja od globalne pandemije, kreira se novi globalni okvir zaštite biodiverziteta sa ciljem usporavanja njegovog gubitka. Povodom 22. maja, Međunarodnog dana biodiverziteta, Ujedinjene nacije ove godine poručuju „Priroda nudi rešenja”, pozivajući na zajedničke akcije na svim nivoima sa ciljem izgradnje budućnosti i života u skladu sa prirodom. Međunarodna zajednica

pozvana je da preispita svoj odnos prema prirodi, jer smo, i pored svih naših tehnoloških dostignuća, u potpunosti zavisni od zdravih ekosistema u obezbeđivanju pijaće vode, hrane, lekova, odeće, goriva, zaklona i energije. Gubitak biodiverziteta direktna je posledica nepromišljenih ljudskih aktivnosti poput degradacije ekosistema, seče šuma i nekontrolisanog razvoja infrastrukture. Prema Crvenoj listi Svetske unije za zaštitu prirode (IUCN) od procenjenih 116.177 vrsta, više od 31.000 vrsta je pod pretnjom izumiranja. Naglašavajući rešenja zasnovana na prirodi u cilju zaštite biodiverziteta, pozivaju na usvajanja ekosistemskih rešenja za suočavanje sa gubitkom biodiverziteta, klimatskim promenama i degradacijom zemljišta, i integraciju biološke raznovrsnosti u ekonomske sektore.

U Republici Srbiji koja je jedan od svetskih centara biodiverziteta, zaštita bogate biološke raznovrsnosti ostvaruje se sprovođenjem mera zaštite i unapređenja vrsta, njihovih populacija, prirodnih staništa i ekosistema u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode.

Zaštita područja je temelj očuvanja biodiverziteta, zbog čega Srbija ulaže napore na povećanju procenta zaštićene teritorije i ostvarivanju planova na zaštiti prirode. Zaštićeno je 677.484 ha, odnosno 7,65% teritorije Republike Srbije. Pripremljen je Program zaštite prirode Republike Srbije za period 2020. do 2022. godine, koji uključuje strateške ciljeve i planove najznačajnijih međunarodnih ugovora i dokumenata u zaštiti prirode, očuvanju biološke raznovrsnosti i promeni klime. Ekološkom mrežom, koja je uspostavljena radi očuvanja tipova staništa od posebnog značaja za zaštitu i očuvanje staništa divljih vrsta flore i faune, zaštićeno je oko 20% teritorije Srbije.

Uzroci koji dovode do smanjenja biodiverziteta uključuju nestajanje, fragmentaciju i degradaciju staništa, ilegalne aktivnosti poput ilegalnog lova, ribolova, ilegalne i neadekvatne seče šuma, neadekvatno očuvanje genetske raznovrsnosti autohtonih populacija biljnih i životinjskih vrsta, neplansko uvođenje invazivnih i alohtonih vrsta, što sve dovodi do ugrožavanja opstanka divljih vrsta u prirodi. Divlje vrste koje su posebno značajne sa genetičkog, ekološkog, ekosistemskog, naučnog, zdravstvenog, ekonomskog i drugog aspekta, zaštićene su kao strogo zaštićene ili zaštićene divlje vrste. Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva obuhvaćeno je 2633 divljih vrsta, od kojih je 1783 strogo zaštićenih, i 860 zaštićenih divljih vrsta.

Sa ciljem unapređenja zaštite vrsta i njihovih staništa, urađene su crvene knjige faune Srbije, i to: Crvena knjiga faune Srbije I - vodozemci, Crvena knjiga faune Srbije II- gmizavci, Crvena knjiga faune Srbije III-ptice i Crvena knjiga faune Srbije IV - pravokrilci.

U Srbiji je u aprilu 2019. godine, u organizaciji Ministarstva zaštite životne sredine i Sekretarijata Konvencije o biološkoj raznovrsnosti, održana Regionalna radionica za pripremu globalnog okvira biodiverziteta nakon 2020. godine, čime se Republika Srbija našla među malobrojnim državama UN koje podržavaju pripremni konsultativni proces za razvoj ovog okvira i međusektorsku radnu grupu otvorenog tipa za podršku pripreme globalnog okvira za biodiverzitet nakon 2020. godine koja je uspostavljena odlukom 14. zasedanja Konferencije

članica Konvencije.

Takođe, predstavnici Ministarstva zaštite životne sredine aktivno učestvuju u radu Radne grupe za biodiverzitet Jugoistočne Evrope, pod okriljem Regionalne radne grupe za životnu sredinu Regionalnog saveta za saradnju, koja za cilj ima koordinaciju regionalnih aktivnosti u sprovođenja međunarodnih obaveza i politike EU u ovoj oblasti. U toku je planiranje saradnje u okviru ove radne grupe na dugoročnoj osnovi do 2030. godine.

Međunarodni dan biodiverziteta koji se obeležava 22. maja širom sveta, ustanovile su Ujedinjene nacije kao dan kada se najšira svetska javnost podseća na ugroženost raznovrsnosti živog sveta na Planeti i značaj njenog očuvanja. Konvencijom o biodiverzitetu koja je usvojena 1992. godine na konferenciji Ujedinjenih nacija o životnoj sredini i razvoju („Zemaljski samit u Riju“) a stupila na snagu 29. decembra 1993. godine, ustanovljen je jedini međunarodni instrument koji u celosti obuhvata biološku raznovrsnost i obuhvata očuvanje biološke raznovrsnosti, održivo korišćenje njenih komponenti i pravednu i jednaku raspodelu dobiti koje proizilaze iz korišćenja genetičkih resursa. Depozitar Konvencije i svih protokola je Generalni sekretar Ujedinjenih nacija. Republika Srbija je ratifikovala Konvenciju o biološkoj raznovrsnosti 03.01.2002. godine Zakonom o potvrđivanju Konvencije o biološkoj raznovrsnosti („Službeni glasnik SRJ“, broj 11/01 - međunarodni ugovori).